Nr. 16 (50) Vilnius 1939 m. balandžio 25 d. II metai

ŪKININKAS

::: SAVAITINIS „AIDO" PRIEDAS ŪKININKAMS :::

Kovokime su piktžolėmis

Mūsų laukuose ir pievose pilna įvairiausių piktžolių. Gal niekas tiek žalos ūkininkams nepadaro, kaip piktžolės. Pagal prof. Mikulovskio-Pomorskio apskaičiavimus tik per vieną vasarą Lenkijos žemės ūkiui piktžolės padaro žalos už vieną milijardą auksinų.

Nors visi ūkininkai gerai supranta ir mato, kaip labai kenkia piktžolės jų pasėliams, tačiau ne visi vienodai rūpinasi piktžolių naikinimu. Todėl kova su piktžolėmis darosi juo sunkesnė, juo mažiau ūkininkų su jomis kovoja.

Piktžolės augalams kenkia įvairiais būdais: užima vietą, praretindamos pasėlius, vagia iš pasėlių maistą, vandenį ir saulės šviesą. Taip pat per piktžoles plinta kai kurios javų ligos.

Su piktžolėmis kova yra nepaprastai sunki todėl, kad jos yra nepalyginamai vislesnės ir gajesnės už sėjamuosius augalus. Su piktžolėmis reikia kovoti įvairiais būdais ir įvairiomis priemonėmis. Be to, svarbu, kad su jomis kovotų visi ūkininkai, neišskiriant nė vieno, ir kad toji kova būtų nuolatinė, nepertraukiama. Tik tada pavyks sėkmingai ir greit piktžoles nugalėti. O dėl to pakils javų derliai ir ūkininkų pelnas.

Iš nesuskaitomos daugybės įvairių įvairiausių piktžolių kai kurios jų pasižymi nepaprastu įkyrumu ir žalingumu. Todėl jas ūkininkai gerai pažysta ir, kovodami su piktžolėmis bendrai, visų pirma turi galvoje tas pikčiausias piktžoles. Todėl čia nurodoma, kaip su jomis reikia kovoti.

Svėrės ir garstukai yra ankstyviausios ir vasarojui pavojingiausios piktžolės. Visi žinome, kaip dažnai, tik vasarojui sudygus, visas laukas geltonai pražysta. Atrodo lyg būtų garstyčios pasėtos. Bet tai yra piktžolės—garstukai ir svėrės. Garstukai ir svėrės išorine išvaizda yra labai panašūs tarpusavyje.

Ypač gausu būna šių piktžolių pavasarį artose dirvose, daug mažiau rudenį artose. Garstukai ir svėrės yra vienmetės piktžolės. Tačiau jų sėklos, giliai žemėn patekusios, gali išgulėti per keletą metų nesudygusios ir tik, kai vėl išsiaria į paviršių, tuojau sudygsta.

Kadangi šios piktžolės veisiasi tik sėklomis, tai svarbiausias būdas joms naikinti yra kuo greičiausia jas sudaiginti ir akėčiomis ar kitais įrankiais sunaikinti, kol augalai dar nepasėti. Geriausia, žinoma, jas naikinti rudenį. Lauką nuvalius, reikia dukart dirvą suarti. Tada jos sudygsta drėgnoje dirvoje ir plūgu apverstos žūsta. Bet ir pavasarį prieš sėją su jomis reikia kovoti, naikinant jas drapoku ir akėčiomis. Pasėjus javus, taip pat jų labai daug su dygsta. Tada jas reikia naikinti javuose, lengvomis akėčiomis akėjant (avižose kviečiuose ir miežiuose). Dar geriau tam tikslui tinka tam tikros vielinės akėčios arba Vederio akėčios. Jos labai gerai išravėja garstukus ir svėres, visai nepažaizdamos pasėlių. Kur negalima akėti (linuose), ten reikia piktžoles rankomis išravėti arba bent dalgiu nušienauti pražydusias jų viršūnes, kad neužsimegstų, o vėliau neprinoktų sėklos. Svarbiausias būdas svėrėms ir garstukams naikinti, tai yra negilus dirvos arimas, javus nupiovus, ir paskui antras gilus arimas prieš žiemą. Kas taip savo laukus dirba, tas visai neturi su šiomis piktžolėmis jokio vargo. Ilgainiui jos visai pranyksta.

Rugiagėlės dažniausiai pasitaiko žieminiuose javuose, bet gali jos masiniai sudygti ir vasarojuje. Jų sėkliukės patenka į dirvą kartu su mėšlu. Ypač tada daug rugiagėlių sėklų sudygsta, kai į dirvą išvežamas šviežias tvartų mėšlas. Rugiagėlės yra labiau kenksmingos, kai užauga masiniai ir nustelbia pasėlius. Šiaip jos nėra taip kenksmingos augalams, kaip svėrės ir garstukai, nes turi visai menkus lapelius, todėl mažai teužtemdo kitus augalus. Bijant rugiagėlių užplūdimo, reikia vengti vežti dirvon neperpuvusį, šviežią mėšlą.

Ramunė, daug rečiau pasitaikanti piktžolė. Ji dažniau sutinkama baltuosiuose ir švediškuose dobiluose, iš kurių sėklos ramunių sėkla labai sunku išskirti. Be to, dirvos ramunėmis užsiteršia nuo kelių, griovių ir ežių, kur jos labai auga. Todėl svarbu yra dažnai šienauti pakeles, griovius ir ežias, kad ten neprinoktų šių piktžolių sėklos ir vėliau neužterštų dirvų.

Varputis yra įkyriausia ir sunkiausiai išnaikinama piktžolė. Ji veisiasi dvejopu būdu: sėklomis ir požeminiais stiebais, šakniastiebiais. Tie šakniastiebiai yra labai ilgi ir visada jie supina stiprią velėną dirvoje, kuri kliudo ir apsunkina visus žemės darbus.

Iš mažiausių varpučio šakniastiebių gabaliukų gali užaugti nauji varpučiai. Kova su varpučiu yra labai sunki. Geriausia padeda varputį išnaikinti tikslingas ir laiku žemės išdirbimas. Varputis nepakenčia gilaus arimo. Todėl gilus arimas prieš žiemą labai jį naikina. Be to, kai varpučio šakniastiebiai išsiakėja dirvoje, juos reikia stropiai išgrėbstyti iš dirvos ir sukrauti komposto krūvon, kad ten per porą metų visiškai supūtų. Jokiu būdu varpučio negalima versti į tvartus, nes jis mėšle išbūna nesugedęs ir vėliau, patekęs dirvon, vėl sužella.

Varputis dar galima naikinti, sėjant tankius žaliuosius ankštinių su varpiniais mišinius arba grikius. Tada po mišiniais arba po grikių geru derlium žūsta varputis, nes jis nepakenčia užtemdymo. Ten, kur gali augti kanapės, jos visiškai išnaikina varputį. Bulvių sodinimas dirvoje taip pat varputį naikina.

Usnis savo žalingumu ir įkyrumu dažnai prilygsta varpučiui. Usnis veisiasi sėklomis ir šaknimis. Jos sėklos, turėdamos pūkelius, gali labai toli nulėkti su vėju ir iš toli atlėkti. Todėl kova su usnimis yra net valstybės įstatymais įsakyta. Ir kas usnių nenaikina, gali būti baudžiamas administraciniu būdu. Su usnimis kovojant pavieniui, maža kas galima padaryti, nes jų sėklos gali atlėkti iš kažin kaip toli ir gali užsėti laukus. Be to, usnys veisiasi dar ir šaknimis. Jos turi labai ilgas šaknis, kurias nupiovus, usnys vėl atauga iš pasilikusių dirvoje galašaknių. Taip pat šaknų gabaliukai, apversti žemėmis, greit išleidžia šakneles ir lapus ir taip plinta panašiai, kaip varputis.

Svarbiausias kovos būdas su usnimis, tai neleisti joms užmegsti sėklų. Visas jas reikia iškasti su šaknimis tam tikrais kastuvais, o jei nėra laiko, tai bent nukapoti jų viršūnes, kad neužsimegstų sėklos. Geriausia usnis iškasti žieminiuose javuose gegužės pradžioje, o vasarojuje birželio pradžioje. Jas reikia iškasti mažiausia per 20 cm gilumo. Iš sėklų sudygusias mažas usnis gerai naikina ražienų skutimas ir paskui drapokas ir akėčios. Nuolat ir atkakliai kovojant su usnimis, ilgainiui jos taip pavargsta, kad visiškai pranyksta. Panašiai naikinamos ir kiauliapienės, kurios bet gi daug rečiau pasitaiko, nei usnys.

Vijoklis, rečiau pasitaikanti piktžolė. Jis mėgsta tik sausas kalkėtas vietas. Veisiasi sėklomis ir repliojančiais

požeminiais stiebais. Vijoklis, kaip ir varputis, nepakenčia užtemdymo. Todėl, be tikslingo žemės dirbimo, jį galima dar naikinti, sėjant tankius mišinius.

Šalpusnis (močeklapis) yra labai įkyri piktžolė, nors ji daug rečiau pasitaiko, nei usnis. Šalpusnis auga sunkiose molio žemėse su drėgnu šaltiniuotu podirviu. Jo labai dideli lapai greit nustelbia bet kokius augalus. Jis veisiasi sėklomis, auga $^{1}/_{2}$—$2^{1}/_{2}$ m. gilumon. Geriausia kovos priemonė su šalpusniu, tai dirvos nusausinimas, stropus ir tikslingas žemės išdirbimas ir pačių šalpusnių išrovinėjimas.

Ožkabarzdžiai taip pat, kaip ir šalpusnis, auga slesnose, bet tiktai lengvesnėse smėlio ir priesmėlio dirvose. Ožkabarzdžiai veisiasi šakniastiebiais ir sporinėmis sėklomis. Jų sporos sudygsta anksti pavasarį, o tie daigai vadinami gegėliais. Kovos priemonės su ožkabarzdžiais yra panašios, kaip ir su šalpusniu. *M. Č.*

ŪKIŠKOS NAUJIENOS

LIETUVOS VALSTYBĖJE

Cukrinių runkelių augintojai gaus trąšų

Kaip pernai, taip ir šiemet „Lietūkis“ susitarė su „Lietuvos Cukraus“ Bendrove dėl mineralinių trąšų dalinimo cukrinių runkelių augintojams, kurie atsiskaito per „Lietuvos Cukraus“ B-vę. Trąšos bus išdalintos per „Lietūkio“ skyrius ir kooperatyvus. Šiemet numatyta išdalinti įvairių trąšų toki kiekiai: zuperio 2.600 tonų, azotinių trąšų 1500 t, kalio druskos 550 t ir borakso 119 t. Pernai šių trąšų buvo panašiu būdu išdalinta kiek mažiau, nei šiemet.

Linų supirkimas

Visose 75 „Lietūkio“ pirkyklose nuo rudens iki šių metų balandžio 15 dienos buvo supirkta iš ūkininkų bruktų linų 4.700 t ir linų žaliavos 4.800 t. Iš viso linų buvo supirkta 9 500 t, daugiau kaip už 8 milionus litų.

Javai ir bulvės vėl supirkinėjami

Tuojau po Klaipėdos uosto netekimo „Lietūkis“ buvo pertraukęs javų ir bulvių supirkinėjimą. Bet nuo balandžio 12 dienos vėl pradėtas javų ir bulvių supirkinėjimas visuose „Lietūkio“ skyriuose. Kainos mokamos tokios pačios, kaip ir anksčiau.

Pienocentro darbininkams bus pastatyti namai

Pienocentras numatė savo darbininkams pastatyti namus. Tuose namuose darbininkai gaus patogius ir higijieniškus butus už nedidelę nuomą. Dabar Kaune butai yra labai brangūs, todėl mažiau uždirbantiems Pienocentro darbininkams yra sunku išsinuomoti kiek patogesni butai. Ta kliūtis bus pašalinta, kai bus pastatyti nuosavi Pienocentro darbininkams namai.

Dalinami veisliniai buliukai

Praėjusiais metais Pienocentras paskyrė daugiau kaip 50.000 litų veislinių buliukų pirkimui ir jų išplatinimui pieninių narių tarpe. Tuo būdu buvo norima greičiau pagerinti karvių veislę ir pakelti jų pieningumą. Už minėtą sumą buvo nupirkta 800 buliukų ir išdalinta pieno statytojams visame krašte. Nuo pat pradžios, kai Pienocentras ėmėsi galvijų pagerinimo propagandos, iki šių metų pradžios buvo išdalyta ūkininkams 2.125 veisliniai buliukai.

Be to, pernai Pienocentras per Žemės Ūkio Rūmus davė 20.000 litų pašalpų tiems ūkininkams — pieninių nariams, kurie pirkosi suaugusius veislinius bulius.

Galvijų priežiūros kursai

Ūkininkams Žemės Ūkio Rūmai kasmet ruošia įvairiose apskričių vietose galvijų priežiūros ir šėrimo kursus. Pernai tokių kursų buvo surengta Kauno, Raseinių, Seinų ir Šakių apskrityse po vienus, Biržų, Kėdainių, Mažeikių, Rokiškio ir Utenos apskrityse po dvejus, Marijampolės, Panevėžio ir Tauragės apskrityse po trejus, Kretingos ir Vilkaviškio apskrityse po 4 ir Telšių, Trakų ir Zarasų po 5. Iš viso pernai buvo surengta apskrityse galvijų priežiūros ir šėrimo 46 kursai, kuriuos lankė 2 289 klausytojai. Jų tarpe buvo 2 264 ūkininkai ir tik 25 kitokio verslo žmonės. Šiais metais Žemės Ūkio Rūmai taip pat numato apskrityse surengti tokius pat kursus.

Traktorių valdymo kursai

Lietuvoje vis daugiau vartojama įvairių mašinų žemės ūkio darbuose. Mašinos atlieka greičiau darbą ir pavaduoja darbininkus, kurie dabar Lietuvos ūkininkui gana brangiai atseina ir sunku gauti. Be kitų įvairiausių mašinų nemaža įsigijama ir traktorių, kurie atlieka daug darbų kaip labai stipri traukiama jėga. Tačiau traktorius yra sudėtinga mašina, todėl reikia gerai mokėti jį valdyti. Kad ūkininkai gerai pramoktų juos prižiūrėti ir valdyti, Žemės Ūkio Rūmai suruošė Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose ir Ukmergėje traktorių valdymo kursus, kuriuos lankė 697 asmens, daugiausia, nes apie 82% ūkininkai. Be teorijos žinių kursantai buvo praktiškai apmokomi traktorius valdyti ir jais važinėti. Visuose keturiuose miestuose kursai truko po 12 dienų. Be paskaitų ir važinėjimo aikštėse, kursantams buvo rodomos atitinkamos filmos ir nemokamai išdalinti vadovėliai apie traktorių priežiūrą ir valdymą ir daug kitokių panašaus turinio raštų. Visiems kursus lankiusiems išduoti atitinkami pažymėjimai. Kursais susidomėjimas buvo labai didelis ir juos lankė įvairaus išsilavinimo ir amžiaus žmonės.

Lietuvos eksportas Vokietijon

Vokietija yra pramonės kraštas. Įsiveža daugiausia maisto gaminių ir pramonei žaliavos, o išveža įvairius pramonės gaminius. Vokietijai taikos metu gyventojams išmaitinti, neskaitant kariuomenės, nepritenka apie 8% javų, 10% kiaulienos, 10% galvijienos, 35% paukštienos, 25% sviesto, 16% taukų, 34% kiaušinių ir 20% daržovių ir vaisių. Tas nepriteklius reikia įsivežti iš kitur ir už tai mokėti milijardus markių. Bet jų Vokietija mažai turi, todėl stengiasi iš tų valstybių įsivežti žemės ūkio gaminius, kurioms už tai galėtų užmokėti ne pinigais, bet savo pramonės gaminiais, taigi kurios įsiveža įvairius pramonės gaminius. Tokių valstybių tarpe yra ir Lietuva. Dėl to prekybiniai santykiai tarp Lietuvos ir Vokietijos yra visai natūralūs. Be to, ir dėl geografinių sąlygų prekyba yra patogi. Tai artimiausias pirklys. Dėl to prekybiniai santykiai vystėsi gana gyvai, nors pergyveno įvairius įtempimus. Daugiausia Vokietijon Lietuva eksportavo 1930 m., būtent, už 200 mil. litų, kas sudarė net 60% viso eksporto. Vėliau eksportas krito ir 1935 m. dėl politinių sumetimų (dėl Klaipėdos krašto) Vokietija beveik visai sutraukė prekybos ryšius su Lietuva. Bet po to eksportas vėl pamažu pradėjo didėti. 1936 m. buvo eksportuota vos už 5 mil. litų, 1937 — už 34 mil. litų ir 1938 metais už 62 mil. litų. O šiais metais eksportas Vokietijon dar labiau padidės. Lietuvai Vokietija dabar siūlo užmegsti dar tampresnius prekybinius santykius. Vokietija siūlo Lietuvai net visą savo eksportą parduoti Vokietijai. Toks pasiūlymas, žinoma, yra labai rizikingas, nes susirišus tik su viena valstybe prekybiniais ryšiais, galima pakliūti ir į visišką tos valstybės politinę globą. Dėl to Lietuva ir nenori tokių prekybinių santykių, nors jie ekonominiu atžvilgiu būtų labai naudingi, nes Vokietija už žemės produktus brangiausia moka.

Auga akcizuojamų prekių gamyba

Praėjusiais metais žymiai padidėjo akcizuojamų prekių gamyba. Kartu su tuo pakilo ir valstybės pajamos, nes akcizas eina į valstybės iždą. Pavyzdžiui, alaus 1935 m. buvo pagaminta 5 milijonai litrų, o 1937 m. jau net 14 milijonų litrų ir 1938 m. dar daugiau, nes 22 milijonų litrų. Lyginant su 1935 m. alaus gamyba praėjusiais metais pakilo daugiau kaip keturius kartus. Degtukų 1937 m. buvo pagaminta 12 milijonų dėžučių, o 1938 m. pagaminta jau 26 milijonai dėžučių. Degtinės 1935 m. parduota už 24 milijonus litų ir 1938 metais jau už 35 milijonus litus. Valstybės iždas, atpigindamas alų ir degtinę, stengėsi jų vartojimą padidinti, taigi padidėjo ir įplaukos, bet, žinoma, sumažėjo žmonių sveikatingumas.

MŪSŲ KRAŠTE IR KITUR

Trūksta daug kailių

Nors avių ūkis Lenkijoje yra gana išplitęs, tačiau avių kailių Lenkijai dar trūksta. Lenkija kasmet įsiveža avių kailių net už 15 milijonų zlotų. Daugiausia jų trūksta kariuomenei. Kas svarbiausia, kad labiausia trūksta išdirbtų kailių. Pasirodo, kad neišdirbtus kailius Lenkija net išveža užsienin. Tokia prekyba, žinoma, nėra naudinga, nes už išvežtus kailius pigiai gaunama, o už įvežtus reikia brangiai mokėti. Dėl to ir kailinių avių auginimas yra mažai pelningas, o gal net nuostolingas. Šiai spragai užkišti, Klecke, Naugardėlio vaivadijoje įkurta avių kailių perdirbimo bendrovė, kurios tikslas pirkti iš ūkininkų avių kailius ir juos išdirbti paprasčiausiu būdu, kad tiktų kailiniams kariuomenei.

Vokietijoje ir lentos dirbtinos

Besiruošdama karui, Vokietija visokiais būdais stengiasi sutaupyti karui reikalingų medžiagų ir maisto. Be to, stengiasi į sandėlius prisikrauti tiek ir pas save pagaminti tai, kad karo metu, kai bus uždaryti visi keliai, nieko nepritrūktų. Todėl taupydami renka iš šiukšlynų geležis, kaulus ir viską siunčia į fabrikus juodai valandai. Kad mažiau reikėtų pirkti užsieniuose maisto ir kad daugiau jo būtų galima sukrauti į sandėlius, ūkininkai yra priversti sau pasilikti tiktai nurodytus kiekius javų, šakniavaisių, bulvių ir kitų gaminių, o likusius gaminius parduoti valstybei. Kiekvieno ūkininko ūkis yra smulkiai aprašytas: žinoma, kiek jis turi kiaulių, vištų, kiek užsėta lauko paskirais augalais ir t. t. Taigi jam iš kalno nurodyta, kiek jis turi parduoti rugių, pieno, kiaušinių. Pačiam paliekama tiktai tiek, kad šiaip taip išsimaitinti galėtų. Nežiurint tų suvaržymų, Vokietijai daug reikia įsivežti įvairių gaminių. Norėdami jie ir šio išvengti, jie stengiasi kai kuriuos gaminius dirbtiniu būdu pas save pagaminti. Pavyzdžiui, jiems trūksta naftos. Dėl to jie naftą pradėjo gaminti iš anglies. Toji nafta iš anglies yra 10 kartų brangesnė, negu naturali. Be to. ir anglies jiems beveik neužtenka, dėl to sunku išgalvoti būdas, kad naftos pakaktų. Tas pats yra su vilnomis. Ir vilnas gamina dirbtinas, iš pieno. O šilus dirbtinus gamina iš medžio, tuo būdu labai naikindami savo miškus. Labai daug jiems reikia atsivežti kaučiuko, iš kurio daroma guma. Bet jie išrado dirbtinę gumą, kuri galima padaryti iš visokių atmatų. Dabar dar nori išrasti dirbtinius riebalus, kuriais žmones maitins. Tiesa, norėdami sutaupyti rugių ir kviečių, visoms kepykloms įsakyta į duoną maišyti 20% lubinų miltų. O tos visos sutaupos eina karo reikalams.

Izoliacinės kultūros

Vakarų Europoje šiuo metu daržininkų labai plačiai vartojamas naujas daržovių auginimo būdas, kuris vadinasi izolacinėmis kultūromis. Kaip tai suprasti? Daroma šitaip: Paruošus dirvą, išvedamos eilės, kur bus sėjamos arba sodinamos daržovės ir tarp eilių žemė pridengiama tam tikru popieriu, kuris visai panašus į tą, kuris vartojamas stogų dengimui, tik nedvokia jokiu kvapu. Nepridengtos paliekamos tik siaurutės eilės, kurios reikės sodinti arba sėti. Po to.daržovės pasėjamos ar pasodinamos, o žemė pridengta vistiek pasilieka. Tokiu būdu auginant gaunami daug didesni augalų derliai, jie daug anksčiau pribręsta ir esti gražesni, didesni, sultingesni. Be to, beveik visai daržovių nereikia ravėti ir daug mažiau laistyti. Taigi šis būdas, tų daržininkų nuomone, yra labai naudingas ir pelningas, juo labiau, kad tas popieris yra visai pigus. Kodėl ta izolacija taip gerai veikia? Pridengus žemę tuo popieriu, pro kurį nepraeina vandens garai ir šiluma, ji įšyla, pasidaro drėgna. Žemėje tada puikiai vystosi įvairios bakterijos, kurios gamina augalams maistą. Drėgmė iš žemės neišgaruoja, todėl augalams jos ir kaitrų metu netrūksta. Temperatūra žemėje esti maždaug vienoda, gera, kas irgi skatina augalus greičiau augti. Piktžolės negali augti, taigi nealina žemės, nestelbia daržovių, netrukdo joms augti. Žodžiu, susidaro daug geresnės sąlygos daržovėms augti. Naudinga būtų šios izolacinės kultūros išmėginti ir mums, bet, deja, Lenkijoje negalima gauti to popierio.

Žalias pašaras kiaulėms

Nerasime ūkininko, kuris neaugintų kiaulių. Jos auginamos ne tiktai savo reikalams, bet ir pardavimui. Dažnai ūkininkas vien tik kiaules ir turi parduoti. Parsidavęs jas apmoka visus mokesčius ir kitas išlaidas. Žodžiu, kiaulės daugeliui ūkininkų yra vienas svarbiausių šaltinių gauti pinigą. Tačiau kiaulės reikia užauginti, supenėti. Juo kiaulių užauginimas ir įpenėjimas yra pigesnis, greitesnis, juo daugiau gaunama pelno, pajamų. Mūsų ūkininkai, kiaules augindami ir jas penėdami, duoda joms bulvių tešlą, grūdus, miltus. Šiais pašarais penint, kiaulės auga ir penisi gana prastai ir pamažu. Be to, šie pašarai gana brangiai atsieina. Kitų kraštų prityrę ūkininkai kiaulėms duoda daug įvairesnį pašarą, kuris atsieina daug pigiau ir duoda geresnius rezultatus. **Kaip augančioms taip ir penimoms kiaulėms pavyzdingi ūkininkai duoda daug žalio pašaro, ganydami kiaules gerai įtaisytose ganyklose arba piaudami iš jų žolę ir šerdami ja kiaules tvarte.** Praktika įrodė, kad be gerų ganyklų bei gero žalio pašaro, sveikų, greit augančių ir įsipeninčių kiaulių negalima pigiai užauginti. Bet ir žalieji pašarai gerai veikia tik tie, kurie turtingi baltymais ir mineralinėmis medžiagomis. *Iš visų žalių pašarų kiaulėms labiausiai yra naudingi ankštiniai augalai.* Tikslūs bandymai jau seniai įrodė, kad žalias pašaras kiaulėms pigiausias, sveikiausias ir naudingiausias. Žemiau paduodame iš daugelio tik vieną pavyzdį, kuriame nurodyta, koks derlius gaunamas iš hektaro ir kiek gaunama kiaulienos, supenėjus to hektaro visą derlių (derliai ir kiaulienos prieauglis paduotas kilogramais):

	derlius	kiauliena
Kviečiai	1.228	301
Miežiai	2.260	565
Avižos	1.785	442
Žirniai	2.015	491
Dobilai (ganykla)	16.380	1.081
Liucerna „	27.028	1.798

Iš to jau visai aiškiai matome, kuriais pašarais pigiausia kiaules įpenėti. Supenėję vieno hektaro miežių derlių (2.260 kg), gauname 565 kg kiaulienos. Tuo tarpu supenėję kiaulėms vieno hektaro dobilų derlių, gauname net 1.081 kg kiaulienos, tai yra, beveik dvigubai. Kitaip sakant, vienas ha miežių derlius supenėtas kiaulėms duoda beveik dvigubai mažiau naudos (kiaulienos), negu dobilai. Bet tai dar ne viskas. Juk žinome, kad šerdami kiaules miežiais arba kitais grūdais, turime juos dar kulti, malti, paruošti ir t. t. Tie darbai irgi kaštuoja ir pabrangina kiaulių pašarą. Tuo tarpu šeriant dobilais, nieko nereikia daryti: tik kiaules išvaryti į ganyklą ir parsivaryti. Be to, tokioje ganykloje besiganydamos kiaulės esti labai sveikos ir ėdrios. Jauni paršeliai, besiganydami ganykloje, puikiai išvysto savo kaulus, raumenis, širdį, plaučius. Dėl to jie greit auga, esti visuomet sveiki, ėdrūs, greit įsipeni. Ir nieko nuostabaus. Ganykloje jie gauna ne tik daug oro ir saulės, bet ir puikiausio pašaro. Būtent, jauni dobilai turi daug baltymų, angliavandenių, mineralinių druskų, vitaminų.

Taigi dobiluose randasi visos tos maisto dalys, kurios reikalingos gyvybei palaikyti ir mėsai auginti. Be to, tos medžiagos dobiluose yra labai lengvai virškinamos, žinoma, jeigu dobilus kiaulės naudoja jaunus, prieš žydėjimą. Ypatingai daug naudos ganyklos duoda veislinėms kiaulėms, kuiliams ir jauniems paršeliams. Kiaulės esti sveikos, tvirtos, todėl ir paršelius veda lengvai, sveikus. Kuiliai irgi gerai vystosi augdami ganyklose. O jauni paršeliai ypatingai reikalauja ganyklų. Žodžiu, gera ganykla, tai kiaulėms didžiausias sveikatos šaltinis, maistingiausias aruodas, pigiausias pašaras. **Kas nori turėti geras, sveikas kiaules ir jas greit išauginti, greit ir pigiai supenėti, turi kiaulėms įtaisyti ganyklas.**

Ruošiant kiaulėms ganyklą, pirmiausia reikia stengtis, kad joje būtų kuo daugiausia dobilų, o dar geriau liucer-

nos. Dobilai ir ypatingai liucerna, kaip matėme iš aukščiau paduoto pavyzdžio, duoda iš 1 ha didžiausius derlius ir iš jo gaunamas didžiausias mėsos prieauglis. Be to, dobilai ir liucerna yra labiausiai kiaulių mėgiami augalai. Kaip dobilai taip ir liucerna nebijo mindymo ir dažno ganymo. Šie du ankštiniai augalai greit atželia ir toje pačioje vietoje gali būti laikomi keletą metų, vieną kartą juos pasėjus. Todėl jeigu tik turima atitinkamos žemės, tai geriausia, sveikiausia ir pigiausia ganykla kiaulėms bus dobilai ir liucerna. Tiesa, liucerna yra gana jautrus augalas. Reikalauja geros žemės ir bijo šalčių. Tačiau Vilniaus krašte kai kurie ūkininkai (jų tarpe J. Hahno dvaras, Brėslaujos apskrityje) liucerna augina jau nuo keliolikos metų ir tvirtina, kad visai gerai dera. Mūsų kraštui geriausia tinka vadinamoji Grimmo liucerna. Geriausia būtų, jeigu pavyktų gauti liucernos iš minėto Hahno dvaro, kur irgi auginama Grimmo liucerna, bet augintojų bandymais, selekcija išauginta iš jos mūsų krašto klimatui atsparesnė rūšis. Kaip ir kiekviena, taip ir minėta liucernos rūšis vienoje vietoje vieną kartą pasėta auga 5—7 metus, jeigu tik ji patenka į gerą vietą. Geriausia jį uždera puriuose priesmėliuose ir priemoliuose, žodžiu ten, kur smėlis turi didelę molio priemaišą arba molis smėlio priemaišą. Be to, nemėgsta rūgščių dirvų, o ypač rūgščių podirvių ir tų, kur arti podirvio vanduo. Jeigu auga lauke rūgštiniai (šunrūgštiniai) arba laukiniai broliukai, tai dirva per rūgšti ir prieš liucernos sėją ji reikia kalkiuoti. O jeigu lauke auga garstukas (garstyčia), rugiagėlė (vosilka), tai kalkiuoti nereikia.

Po liucernos savo vertingumu ir maistingumu kiaulių ganyklai yra labai geri įvairūs dobilai. Jie yra kiek mažiau maistingi, negu liucerna, tačiau priskaitomi prie geriausio žalio pašaro kiaulėms. Ganomi arba šienaujami ir tvarte sušeriami tuo metu, kai dar nepradeda žydėti. Vėliau, prieš pat žydėjimą ir žydėjimo metu, pasidaro kietesni ir nenoriai kiaulių ėdami, ypač vienžoliai. Dobilų ganykla gali būti iš vienžolių, dvižolių, baltųjų arba šių mišinio. Tai priklauso nuo žemės rūšies. Juo žemė geresnė, juo daugiau sėjama dvižolių, o juo lengvesnė—daugiau baltųjų, sunkiose ir drėgnesnėse sėjama vienžoliai.

Lengvoms žemėms tinka seradėlės ganykla. Tiesa, ji rečiau nusiseka. Bet jeigu žemė gerai paruošiama, įtręšiama, tai ir seradėlė gerai uždera, greit atauga ir noriai kiaulių ėdama. Ji reikia nuganyti prieš žydėjimą, nes jeigu nuganoma vėliau, po peržydėjimo arba žydėjimo metu, tai jau nebeatauga.

Ganyklos kiaulėms reikia įtaisyti, jeigu tik leidžia sąlygos, arčiau namų, tvartų, prie medžių ir vandens, kad kiaulės turėtų pavėsį ir vietą pasimaudyti ir atsigerti. Ganyklon jos leidžiamos anksti ryte ir po piet. Žinoma, vien tuo, ką gauna ganykloje, gerai įpenėti kiaulių negalima. Todėl tvarte būdamos, atėję iš ganyklos, turi gauti stipriųjų, koncentruotų pašarų. *J. J.*

Pavasarį reikia paakėti dobilus ir kviečius

Nors kas metai būdavo rašoma ir raginama mūsų ūkininkai, kad būtinai reikia pavasarį paakėti peržiemojusius dobilus ir kviečius. Tas darbas šiems pasėliams yra labai naudingas. Tačiau iki šiol dar tik dalis ūkininkų pasisekė įtikinti ir pripratinti prie šio, kaip anksčiau jie sakydavo, „žalingo" arba geriausiu atveju „bergždžio" darbo.

Kiti ir toliau tvirtina ir įrodinėja, nors nė karto nepamėgino akėti tų pasėlių, kad akėjimas dobilams ir kviečiams tik galįs pakenkti. Be to, pavasarį nėsą ir laiko tokiam darbui, be kurio ir taip dobilai ir kviečiai šiaip taip užauga.

Tuose kraštuose, kur žemės ūkis yra aukštai pastatytas, kviečiai sėjami eilinėmis mašinomis per 25 cm. eilė nuo eilės. O tai daroma svarbiausia tam, kad pavasarį galima būtų tarpeilius gerai supurinti arkliniais purintuvais, kurie padaro gilokas vagutes ir sujudina visą dirvos paviršių.

Tokių kviečių derlius gaunamas žymiai geresnis, nei tų kviečių, kurie nebūna purenami.

Mes dabar dar to negalime padaryti, ką padaro užsienio kraštai, nes neturime nei brangių eilinių sėjamųjų mašinų, nei arklinių purintuvų. Bet mes galime nors primityviu būdu, bet taip pat naudingai, supurenti kviečių ir dobilų dirvas nors paprastomis geležinėmis akėčiomis.

Kam gi reikalingas tas akėjimas, gal, ne vienas paklaus. Dobilams ir kviečiams pavasario akėjimas yra reikalingas keliais atžvilgiais. Pirma, kad pašalinus ant dirvos paviršiaus susidariusią žemės plutą, kuri trukdo prieiti prie šaknų orui ir lietaus vandeniui, o iš kitos pusės tik padeda vandeniui iš dirvos išgaruoti, taigi padeda greičiau išdžiūti dirvai. Kai akėčios supurina sušmegusią po žiemos pasėlių dirvą, tai ji ilgiau palaiko savyje drėgmę ir kartu gerai vėdinasi. Joje randa palankias gyvenimo ir veikimo sąlygas visos naudingosios žemės bakterijos. Antras reikalas, dėl kurio naudinga yra dobilus ir kviečius paakėti, tai piktžolių naikinimas.

Nors akėjant išsiakėja šiek tiek ir pasėtų augalų, bet daug daugiau išsiakėja ir piktžolių. Tačiau svarbiausia priežastis, dėl kurios naudinga šiuos pasėlius paakėti, yra ta, kad **d o b i l a i i r k v i e č i a i p a v a s a r į l a b i a u s i a k r ū m i n a s i**. Todėl dar labiau jie krūminasi, kai akėčių virbalai kiek pažeidžia krūmelių pašaknius. Dėl to paakėti kviečiai esti visada tankesni už neakėtus, nors jų dalis ir išsrauna. Nes vieton išrautųjų priauga daug daugiau naujų atžalų.

Kviečius reikia akėti išilgai rudeninio akėjimo, tada mažiau jų išsirauna, o dobilus galima akėti ir skersai pirmykščio akėjimo, nes jų šaknys labai ilgos ir stiprios, todėl jų mažai teišsirauna. Kviečius galima akėti po du kartus, o dobilus ir po daugiau kartų, važiuojant ta pačia vieta. Akėti reikia tada, kai žemė yra nei per sausa nei per šlapia, o dobilai ir kviečiai jau atgiję po žiemos ir pradeda žaliuoti. Akėčių stipinai (virbalai) turi būti aštrūs. Negalima dobilų akėti, jeigu jie yra šalčio iškiloti, nes tada jie galėtų lengvai išsirauti.

Prieš akėjimą, jei yra reikalo, galima išbarstyti ir mineralines trąšas pasėliams sustiprinti. Pavyzdžiui, dobilams labai naudinga išbarstyti bent 100—200 kg superfosfato arba supertomasinos į 1 ha, o kviečiams 70—100 kg salietros arba salietšako. Tada trąšos kartu įsiakėja ir greičiau pradeda veikti. *M. Č.*

Pavasario darbai bityne

Pavasario darbai bityne labai svarbūs. Jeigu juos bitininkas laiku ir gerai atlieka, tai gali labai daug padėti bitėms ir kai kurias išgelbėti nuo pražūties. Tačiau pavasarį einant žiūrėti bičių, reikia parinkti geras laikas. Bites tikrinti atsidarius avilį galima tada, kai jos iš avilio jau išlekia palakstyti. O išlėkti iš avilio pavasarį jos išdrįsta tada, kai paunksnyje yra daugiau kaip 10 laipsnių šilimos. Kai pastebima, kad bitės jau išlekia iš avilio, tada tuojau reikia skubintis į bityną ir tikrinti, ar visos šeimynos randasi tvarkoje. Atsidarius avilį, pirmiausia jis bent truputį reikia išvalyti ir patikrinti, ar bitės dar turi maisto—medaus. Draskyti lizdas šiuo metu, prie tokios temperatūros dar negalima, nes gali sušalti perai—kirmis, bičių vikšreliai. Jeigu būtų pastebėta, kad trūksta maisto, tai tuojau reikia duoti cukraus sirupo. Jis turi būti, šiltas ir vidutiniškai tirštas (1 dalis cukraus ir 1 dalis vandens virinama, kol cukrus ištirpsta) Sirupas turi būti neprideges ir švarus, be putų, kurios verdant nuolat nugraibomos. Duodant sirupą, reikia visuomet duoti atsargiai, kad bitės neperšaltų.

Davus bitėms maistą, reikia sumažinti jų lakas. Kai avilyje yra dvi lakos (pav. varšuviniame), tada abidvi lakos sumažinamos taip, kad paliekama tiktai apie po 1 cm, o jeigu šeimyna stipri, tai po 2 cm. Dadano avilyje, kur laka tik viena, sumažinti reikia ne taip labai, kad galėtų oro pakankamai įeiti. Be to, kartu šiltomis dienomis stebėti į avilį atlekiančias bites. Jeigu jos šiuo metu grįžta į avilį su dulkelėmis apkrautomis kojelėmis, tai tada žinoma, kad avilyje motina yra, nes dulkeles bitės neša

savo perams. Priešingu atveju, jeigu bitės grįžta iš lauko be dulkelių, be kamuoliukų ant kojų, tai ta šeimyna neturi motinos. Šiuo atveju kuo greičiausiai reikia duoti motiną arba šeimyną prijungti prie kitos, kur motina yra.

Kai jau ore yra apie 15⁰ šilimos pauksnėje, tada jau galima daryti avilyje generalę reviziją. Juo anksčiau ją padarysime, juo bus geriau. Tik svarbu, kad tuo metu nebūtų peršalta. Revizijos metu smulkiai apžiūrime visą lizdą ir jį tinkamai sutvarkome. Visus apipelėjusius, pajuodusius korius, rėmelius iš lizdo išmetame. Likusius nuvalome, išvalydami kartu nešvarumus ir iš lizdo dugno. Lizde reikia palikti tiek korių, kiek jų bitės gali aptūpti: nei daugiau nei mažiau. Jeigu paliekama daugiau, tai bitės visų neaptūpia ir tada jame esti peršalta, kas labai kenkia perams ir motinai, dedančiai kiaušinėlius. Be to, šiuo metu reikia gerai apžiūrėti, ar bitės turi pakankamai maisto, medaus, ar to medaus joms užteks iki to laiko, kada galės pačios iš lauko parsinešti. Vidutinio didumo šeimyna šiuo metu turi turėti apie 6 kg medaus. Jeigu jo yra mažiau, tada reikia duoti į korius cukraus sirupo. O jeigu avilyje pasirodo labai mažai perų, tai tada jų reikia atnešti iš kito avilio, kur šeimyna stipri ir daug turi perų. Tokiu būdu šeimynos išsilygina. Bet korius iš vieno avilio pernešti į kitą galima tiktai labai šiltą dieną, kad jie neperšaltų. Pernešant naudinga kuom nors pridengti. Po to avilys gerai aptaisomas, kad lizdas būtų šiltas. Šiuo metu šiluma bitėms labai reikalinga, nes motina smarkiai deda kiaušinėlius ir auga nauji perai. Todėl nuo lizdo nereikia nuimti šiltos priedangos, kuri buvo žiemos metu, nes dabar avilyje turi būti taip pat šilta, kaip žiemą, o iš tikrųjų dar šilčiau, negu žiemą, nes dabar bitėms šilima daug reikalingesnė, negu žiemą.

Klausimai ir atsakymai

Kl. Šaltinio vanduo renkasi į didelę duobę, o iš čia teka į upę. Upėtakių neršėjimo metu į šią duobę atplaukia kasmet neršėti upėtakiai, kuriuos čia pagauname. Ar galima būtų tame įdubime įtaisyti tvenkinys ir kaip. Kokios žuvys jame auginti? *K. Lietuvis.*

Ats. Tame įdubime galima įtaisyti visai geras tvenkinys. Jame galima bus auginti upėtakiai lašišai, sielavos ir lipnios. Kadangi į tą duobę jau ir dabar atplaukia upėtakiai, tai rodo, kad vanduo ir vieta upėtakiams visai tinka. Upėtakiai ir anksčiau minėtos žuvys gerai auga tokiuose vandenyse, kurie nuolat keičiasi, turi pakankamai žuvims maisto ir neturi nuodingųjų junginių. Prie šių priskaitoma pirmiausia geležies junginiai. Todėl jeigu ant vandenyje esamų daiktų (augalų, akmenukų) yra dau grūdžių (rūdimis apsitraukę), tai toks vanduo yra blogas ir jis reikia tam tikru būdu valyti. Kalkėmis turtingas vanduo kenkia karpiams, o upėtakiams yra labai naudingas. Upėtakių tvenkiniui labai kenkia vanduo iš tų vietų, kur mirkomi linai, kanapės arba vaduo iš fabrikų, iš degtų kalkių, cemento duobių. O vanduo, kuris patenka lietui palijus ar sniegui sutirpus nuo laukų, pievų, yra labai naudingas. Upėtakių tvenkinio dugnas turi būti apaugęs žolėmis, nes jose veisiasi mažučiai gyvulėliai žuvų maistas ir augalai praturtina vandenį oru. Tačiau jeigu dugnas yra ir mažai arba ir visai neapaugęs, grynas smėlis arba žvyras, tai upėtakiai gali visai gerai augti, jeigu tik vanduo bus tinkamas. Visai netinkamas skaitomas durpinis dugnas. Tvenkinio forma visai yra nesvarbi. Svarbu yra, kad vieta, kur vanduo įvandenį įteka (šaltinis) būtų didžiausiame tvenkinio atstume nuo tos vietos, kur vanduo iš tvenkinio išteka. Tada vanduo teka per visą tvenkinį, valosi, keičiasi visame tvenkinyje vienodai, neatsiranda tokių vietų, kur vanduo stovi ir užsiteršia, pasensta. Gera yra, kai aplink tvenkinį auga neaukšti medžiai, ypač iš šiaurės ir rytų. Naudinga, kai bent pusė dienos tvenkinys esti paunksnėje. Kenkia tvenkiniui ąžuolai (jų lapai, pūdami vandenyje, už nuodija vandenį) ir maži, į vandenį nulinkę krūmai. Vengti reikia krantų su urvais, kur slepiasi ne tik žuvys, bet ir jų kenkėjai. Toje vietoje, kur tvenkinio vanduo išteka (giliausia vieta) tvenkinio gilumas negali būti mažesnis kaip 1 m, bet nedidesnis kaip 2 metr. Tvenkinio pradžioje — prie šaltinio, gilumas gali būti apie $^1/_3$ metr. Pilimas vandeniui užtvenkti reikia padaryti stiprus, įleidžiant jį iki 1—$^1/_2$ metro gilyn, kad vanduo neišgriautų. Pilime daroma laisva vieta vandeniui ištekėti ir jam sulaikyti. Ta vieta, vartai, reikia laikyt nuolat tankiu metaliniu tinklu uždaryta, kad svetimos žuvys (ypač lydeka) į tvenkinį nepatektų. Pilimų ir šių vartų įtaisymas yra labai svarbus, bet apie tai šioje vietoje dėl vietos stokos daug rašyti negalime. Tai tik bendri nurodymai. Norint viską smulkiai aprašyti, reikėtų paskirti daug vietos ir įdėti nemaža brėžinių, paveikslų. Tačiau šie darbai geriausia galima atlikti, įsigijus geresnį vadovėlį apie žuvininkystę. Apie tvenkinių pilimus esame rašę ėjusiame „Mūsų Artojuje“ 1937 m. vasarą. Paieškokite. Ten ir brėžiniai buvo įdėti. Upėtakių tvenkinį ragintume būtinai įtaisyti. Jeigu bent kiek jį tinkamiau įtaisysite ir gerai žuvis prižiūrėsite, tai tikrai nemenką pelną gausite. Kitus visus neaiškumus, kurie galės atsirasti taisant tvenkinį arba auginant upėtakius mielai per laikraštį ar laišku išaiškinsime.

Kl. Po kiek druskos per dieną duoti kiekvienam gyvuliui?

A. Jankavičius.

Ats. Gyvuliams duodama gyvulinė druska. Ta druska yra tokia pat, kaip ir žmonių valgiui sūdyti. Tik gyvulinė druska yra neišvalyta, turi visokių priemaišų, gyvuliams nekenksmingų. Ji yra daug pigesnė už tikrąją, valgomąją druską. Druska gyvuliams labai reikalinga, nes iš jos pasigamina virškinamieji syvai (druskos rūgštis), ji reikalinga kraujo gamybai, jai esant kraujas smarkiau veikia, atlieka savo darbą, ji padeda pašalinti iš kūno kai kuriuos kenksmingus junginius, kai jų per daug prisirenka, ji reikalinga kaulų ir bendrai kūno statybai, ji pataiso pašarų skonį, sukelia, padidina gyvulių apetitą. Dėl to druska reikia duoti visiems gyvuliams. Kiek jos duoti, priklauso nuo gyvulių rūšies, amžiaus, pašaro. Žalieji pašarai: geras šienas, dobilai, mišiniai druskų turi pakankamai. Jais šeriant druskos galima ir neduoti. Šakniavaisiais šeriant, druskos reikia duoti. Grūdais šeriant druskos nedaug, bet reikia duoti. Kadangi gyvuliai vienu pašaru nešeriami, tai jiems visuomet druskos reikia duoti. Žemiau paduodame, kiek kuriam gyvuliui reikia duoti druskos per dieną, šeriant juos visai normaliai, neblogu pašaru: veršiukui iki 3 mėn. amžiaus 1 arbatinis šaukštelis (5 gramai), veršiukui iki 12 mėn. 1 šaukštas su kaupu (15 grm), telyčiai iki 2 metų — 2 šaukštai be kaupo (25 grm), melžiamai karvei — 4 šaukštai (50 grm), ėriukui ir ožiukui — 1 arbat. šaukštelis (5 grm), aviai ir ožkai — 2 arbat. šaukšteliai (10 grm), paršiukui iki 6 mėn. — 1 arbat. šaukštelis (5 grm), kiaulėms — 1 šaukštas su kaupu (15 grm), kumeliukams — 1 arb. šaukšt. (5 grm), arkliams — 2 šaukštai be kaupo (25 grm). paukščiui — 1 grm, arba 1 arbatinį šaukštelį 5 paukščiams (pav. vištoms) Galvijams geriausia duoti druska dideliais gabalais į ėdžias, iš kur jie prisilaižo, kiek nori, kiek jiems reikia. Kitiems reikia sūdyti pašaras, pav. kiaulėms tešla, arkliams kapojai arba vanduo, kuris duodamas gerti. Bet per daug druskos irgi nesveika gyvuliams duoti.

Kl. 1) Noriu statyti iš pustokų pirtį. Ar ji bus gera?

2) Kur galėčiau gauti 1.500 auks. paskolą žemei pirkti? *M. M. Vėversys.*

Ats. 1) Pastatai iš cemementinių tuščiavidurių plytų (pustokų) dažniausiai esti drėgni ir šalti. Tik labai gerai pastačius storą sieną, tinkamai sujungus plytų kanalus, pavyksta pastatyti šiltą ir nedrėgną trobesį, kuriame galima įtaisyti neblogas, sveikas gyvenamas namas. Taigi ir pirtis, jeigu bus gerai pastatyta, bus šilta ir nedrėgna. Tačiau prisiminus, kad pirtyje, kai joje prausiamasi, atsiranda daug drėgmės (garai, vanduo), galima manyti, kad drėgmė atsiras vėliau. O kai pirtis bus drėgna, tai irgi nenaudinga. Tuomet greit pus grindys, lubos, langai, durys. Be to, tokia pirtis gana brangiai kaštuos. Medinė pirtis galima pastatyti ir iš menkesnių rąstų, kurie gana pigiai kaštuoja

(Pabaigą žiūr. 128 pusl.)

SVEIKATA UŽ AUKSĄ BRANGESNĖ

Dėmėtoji šiltinė

Vienas dažniausių ir podraug pavojingiausių mūsų tamsaus kaimo svečių — yra dėmėtoji šiltinė. Kur tik viešpatauja nešvara ir skurdas, ten ši nelemtoji ir baisi liga randa sau patogiausias vystymosi sąlygas. Ypač ši liga siautė Didžiojo karo metu. Mat, neramamiame laike nekreipiama tiek daug dėmesio į kasdieninės higienos reikalavimus. Pagaliau ir žmogaus maitinimasis yra daug blogesnis. Nusilpus organizmo jėgoms, liga paima lengvai tada viršų. Vyresnieji kaimo gyventojai gerai atsimena tuos nelemtus vokiečių okupacijos laikus, kada ištisi kaimai sirgo beriamąja šiltine ir žmonės mirė nuo jos, it musės nuo musmirių.

Pokariniais laikais siautusios ir kultūringuose Vakarų Europos kraštuose (Prancūzija, Vokietija, Olandija, Belgija) dėmėtosios šiltinės epidemijos išnyko. Ten sutinkami tik pavieniai susirgimai. Deja, Vilniaus krašto kaimas negali tuo pasigirti. Karts nuo karto atsiranda vienur kitur tos ilgos epidemijos židiniai, kurie, tiesa, sanitarinės valdžios dėka, yra greitai sulaikomi ir neleidžiama jai plačiai po visą kraštą išsivystyti.

Reikia pastebėti, kad šios ligos epidemijos yra gyvas mūsų kaimo tamsos ir nekultūringumo liudininkas: tai yra tiesiog mūsų gėda prieš kultūringų kraštų gyventojus. Mūsų lietuviškas kaimas turi dėti tuo reikalu daug pastangų, kad dėl to nebūtų tamsuoliais ir nešvarėliais vadinami. Dėmėtoji šiltinė yra limpamoji liga, kurios bakterijas išnešioja utėlės. Faktinai visa kova su dėmėtąja šiltine tėra kova su utėlėmis. Utėlė, įkandusi dėmėtąja šiltine sergantį žmogų, praryja su jo krauju tos ligos iššaukėjus, ricketsia prorazeki vadinamus gyvius. Šie utėlės virškinamame latake pereina tam tikrus vystymosi laikotarpius ir labai greitai dauginasi. Vėliau tie gyviai, utėlėms kandant sveiką žmogų, patenka jojo kraujan. Praeina 2—3 savaitės nuo įkandimo. Ima reikštis pirmieji ligos reiškiniai. Per vieną ar dvi dieni karštis pašoksta iki 40 — 41°C. Ligonies savijauta yra labai bloga. Jis kliedi, blaškosi, yra neramus, nori bėgti, net kartais artimųjų nepažįsta. Atsiranda podraug akių konjunktivitas; akys yra raudonos; kraujagyslės perpildytos krauju ir labai išsiplėtusios. Sunkesniais beriamosios šiltinės eigos atvejais—apatinė žiauna dreba; ligonies kalba yra lėta ir apsunkinta. Liežuvis iškišamas sunkiai, ne toliau kaip ligi dantų. Ligonies veido išreiška yra pikta, grasinanti. Dažnai atsiranda ties lūpomis (burnos kampuose) ant nosies sparnelių savotiškos herpeso vadinamos pūslelės.

Ligos 3 — 5 dieną pasirodo išbėrimas, davęs tai ligai net vardą. Dėmės pasirodo pirmiausiai ant pilvo. Vėliau jos greitai paplinta po visą kūną. Išbėrimas įvairių dėmių pavidale yra pradžioje šviesiai rausvas. Vėliau jis darosi tamsesnis. Kartais tokios dėmės viduryje pastebimas tamsus taškas, it nuo blusos įkandimo. Neretai tokis išbėrimas primena blusų sukandžiotą kūną. Tos dėmės ir tamsesni taškai aiškinami tuo: dėmėtosios šiltinės iššaukėjai gamina nuodus, veikiančius kenksmingai mažų kraujo indų sieneles. Įvyksta tų indų paralyžius ir išsiplėtimas, duodąs tokį odos vaizdą. Bet netik odos veidai yra taip veikiami. Smagenų ir širdies indus sutinka toks pat likimas. Tai yra daug pavojingesnis žmogaus gyvybei dalykas.

Baigiantis antrai ligos savaitei, karštis staiga pakilęs, panašiu būdu nusileidžia greitai. Tiesa, nemaža yra atsitikimų, kada karštis leidžiasi žemyn pamažu ir tik po kelių dienų žmogaus temperatūra darosi normali.

Bet karščiui kritus nesibaigia ligonies gyvybei gresią pavojai. Pakanka mažiausio kokio nors ligonies neatsargumo, kad įvyktų gausios komplikacijos: plaučių, ausų uždegimai, įvairūs širdies sutrikimai ir t.t.

Ligoniui kliedint ir karščiuojant, ant galvos dedama guminiai ledo maišeliai, šalti vandens kompresai. Kad ligonis nenugulėtų sau šonų, reikia dažnai jis judinti ir vartyti nuo vieno šono ant kito. Gerai yra ligonies nugara ir strėnos kamparo spiritu ištrinti. Galvos skausmams sumažinti vartojama šie milteliai: Rp. *pyramidoni 0,2; phenacetini 0,3; coff. natr. benz. 0,05; codein. phosphor. 0,015. Mf. pulv. DNMS.* po 2—3 miltelius per dieną.

Širdies sustiprinimui be kamparo, kofeino, koraminos, kardiasolio ir t. p. vartojama *Tinct. Adonis vern. 15,0. MDS.* po 10 lašų 3 kart per dieną.

Maistas, kaip paprastai sergant visomis karštligėmis, turi būtt lengvai virškinamas ir maistingas. Reikia rūpintis, kad ligonis turėtų kasdien vidurius. Esant vidurių užketėjimui, reikia pastatyti klizma; tai sumažina užsinuodijimą ir palengvina širdies veikimą.

Susirgus kam nors šeimoje dėmėtąja šiltine, reikia ligonį paguldyti atskirai švariame ir erdviame kambaryje. Visi rūbai (baltiniai, patalinė) reikia dezinfekuoti nuo utėlių. Tuo tikslu baltinius reikia virinti ilgesnį laiką vandenyje. Tuos rūbus, kurių negalima virinimu ar cheminiu būdu dezinfekuoti, reikia stropiai karštu prosu (laidytuvu) išprosinti, kreipiant didžiausį dėmesį į siūles ir šiaip jau raukšles, kur mėgsta slėptis baisūs ir pavojingi žmogaus sveikatai įnamiai — utėlės.

Galvos plaukų utėlės naikinamos plaunant ją šiltu acto rūgšties skiediniu. Jei kitose kūno vietose sutinkama utėlės, vartojama gyvsidabrio tepalas (Rp. *Ung. hydrargil. ciner. 50,0*), sabadilo actas, ksilolo skiedinys, kalomelis (milteliuose) ir t t.

Kiti ligonies šeimos nariai, norėdami išvengti susirgimo, turi taip pat labai švariai užlaikyti savo kūną, rankas ir be reikalo nevaikščioti į ligonies kambarį, kur per neatsargumą gali būti užkrėsti. Dabar, siaučiant dėmėtajai šiltinei, vartojama profilaktikos dėliai tam tikri skiepai. Žmogus, perėjęs tą skiepijimą, jei ir suserga, perserga žymiai lengvesnėje formoje, nei kad neskiepytas. Be to, gerai daro chinina; tad siančiant dėmėtajai šiltinei, apsaugos dėliai, priimama per dieną po vieną chininos aplotėtį (*chinini sulfur. 0,25* 1 kartą per dieną). Bandymai parodė, kad utėlės nemėgsta gerti chininą vartojusių žmonių kraujo.

Po ligos reikia ligonies vartoti rūbai išdezinfekuoti. Mažiau vertingus daiktus deginame, galimus skalbti viriname karštame vandenyje arba karštoje pirtyje išdeginame. Kambario grindys, lova ir baldai turi būti taip pat stropiai dezinfekuoti ir iškopti. Pats ligonis, kai yra pakankamai stiprus, reikia nuvesti į pirtį ir gerai visas nuplauti ir numazgoti. Po to apvelkame jį švariais ir išdezinfekuotais baltiniais.

Medicus.

Galvos šašai

Kai kurie maži vaikai, o kartais ir suaugę žmonės turi galvą išlietą šašais. Ši liga nėra vienoda, ji atsiranda dėl daugelio priežasčių. Dažnai galvos šašai atsiranda dėl nešvarumo ir dėl utėlių. Tokiais atvejais pakanka plaukus trumpai nukirpti, su žaliu muilu kelius kartus išmazgoti, — ir pranyksta.

Kartais galvos šašai būna nuo vidujinių organizmo susirgimų, tuomet turi būti gydoma pagrindinė liga. Ją išgydžius, šašai patys išnyksta.

Bet yra ir atskirų galvos odos ligų, kurias sukelia grybeliai, tada galva taip pat būna išlieta šašais.

Šie galvos šašai yra visai atskira liga, kuri lengvai plinta; sergant vienam šeimos nariui, gali užsikrėsti ir kiti, kurie turi artimesnių santykiui su sergančiu. Užsikrečiama nešiojant tą pačią kepurę, dėvint tuos pačius drabužius, prausiantis iš to paties indo, šluostantis tuo pačiu rankšluosčiu ir kartu miegant.

Šis susirgimas trunka metais. Naminis gydymas nieko nepadeda. Plaukai slenka, pasidaro plikos galvoje vietos. Likusieji plaukai aplink šašus atrodo lyg būtų apipilti pelenais, kieti. Galvos kvapas nemalonus — kaip sutukusis. Šašai būna pilkai geltonos spalvos, apvalūs.

Visais įtartinais atvejais reikia kreptis pas gydytoją, nes pati liga nepraeis, kas kart vis labiau naikins galvos plaukus ir odą, o kas svarbiausia — darysis pavojinga aplinkumai.

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ TALKA

Sodybų pagražinimas

Atėjus pavasariui ne tik visų veidai nušvinta, bet pakyla noras daugiau ir smagiau dirbti. O darbo pavasarį galima rasti labai daug. Laukuose, pievose, tvartuose ir kitur pavasarį laukia stropios darbininko rankos, kad jis viską tinkamai sutvarkytų, padarytų Be tų nuolatinių svarbiųjų darbų nereikia užmiršti ir tų, kurie kai kam gali atrodyti mažai svarbūs, būtent, sodybų pagražinimo. Tai irgi naudingas, svarbus darbas, kuriam nereikia gailėtis laiko, triuso ir išlaidų.

Mūsų sodybos dabar atrodo gana menkai. Ne tiktai namai yra prasti, bet ir aplink namus nėra tvarkos. Mažai kur užtiksi sutvarkytus darželius, gražiai augančius medžius, tvarkingas tvoras. Taigi šiuos darbus kaip tik dabar ir reikia padaryti.

Pirmiausia reikia susirūpinti tvoromis. Visa sodyba būtinai reikia aptverti tvora. Ji gali būti iš supiaustytų paprastų vienodo ilgumo kartelių, prikaltų prie dviejų gulsčių lotų, kurios prikalamos prie stulpų. Tos kartelės reikia gražiai nuskusti, nes tada esti daug stipresnės. Dar gražiau atrodo tvora iš vienodo didumo ir platumo lentelių, kurių viršutiniai galai kiek susmailinami, kartais padaromi su ornamentais. Bet ji jau daug brangiau atsieina. Tokia tvorelė galima daryti bent aplink gyvenamąjį namą, kur yra darželis.

Be to, aplink sodybą reikia prisodinti medžių. Tačiau medžiai reikia parinkti. Negalima prie sodybų laikyti laukinių vaismedžių, šunobelių, šermukšnių, skietmedžių, kadugių (ėglių), raugerškių (berberisų), nes juose veisiasi įvairūs sodų ir javų kenkėjai. Sodyboms ir keliams prie sodybų apsodinti tinka šie medžiai: liepa, klevas, kaštonas, uosis, ąžuolas, tuopa, baltoji akacija, guobas, skroblas. Jų yra ir daugiau, bet mūsų kaime retai kur pasitaiko. Šie visi medeliai patogiausia sodinti pavasarį. Juos reikia panašiai pasodinti, kaip ir vaisinius medelius. Pasodinus pririšti prie kuolų, kad vėjas neišverstų. Jiems augant reikia prižiūrėti jų vainikus. Tada gražiai suauga ir sudaro gražią gyvatvorę.

Be šių aplink sodybą dar sodina įvairius krūmus, kurie suaugę sudaro tankią tvorą-žaliatvorę. Tačiau tų krūmų mūsų kaime sunkiau gauti. Visgi ir juos čia suminėsime. Pusaukštėms žaliatvorėms tinka: kaulenis, svarainis, deucija, ligustras, sausmedis, jazminas, spireja. Žemoms tvorelėms tinka: deucija, jazminas, sidabražolė, spireja.

Iš patvorių reikia išnaikinti visas piktžoles, žemę sukasti, ir kur tik vieta leidžia, užsėti pievinėmis žolių sėklomis Jos suaugusios sudarys gražią pievelę-gazoną. Ypatingai pievelės puošia kiemą prie gėlių darželio. Žemė prieš žolių sėjimą gerai įdirbama ir įtręšiama. Jeigu žemė sunki ir drėgnoka, tai į 1 arą (100 kv. metrų) sėjama: anglų reigraso 400 gramų ir kasdienės miglės 200 gr. Lengvesnėje ir sausesnėje dirvoje — anglų reigraso 200 gr. ir pievinės miglės 400 gr. Žolių mišinys irgi pavasarį sejamas. Jam sudygus, reikia naikinti (išrauti) piktžoles ir sausrų metu palaistyti vandeniu, įdėjus į kibirą vandens 1 gramą salietros. Laistyti bent 1 kartą per menesį.

Kas ir kur sėti ir sodinti

Pirmiausia visiems reikia auginti rasoda. Kaip žinome, rasoda auginama kopūstai, pamidorai, dažnai agurkai, griežčiai, kalafiorai. Rasoda iki šiol jau reikėjo pasėti. Apie tai nė nekalbėsime. Dabar jau reikia ruošti žemė darže ir lauke, kur bus sodinama rasoda ir daržovės ar šakniavaisiai sėkla. Pirmiausia laukas reikia suvalkioti ar lengvai suakėti, o vėliau drapokuoti. Jeigu rudenį laukas, nors ir reikėjo, bet nebuvo pamežtas, tai dabar, žemei nudžiuvus, tuojau suakėti ir mėšlas, iškračius, negiliai aparti. Gerai laukus pamėžti reikia kopūstams, kalafiorams, agurkams, šakniavaisiams, ypač runkeliams, bulvėms.

Pirmiausia reikia sėti morkvos. Jos pamažu sudygsta ir nebijo šalnų. Be to, anksti sodinamos ir ankstyvos bulvės. Po to sėjami runkeliai, griežčiai. Iš daržovių anksčiausia sėjamos valgomos morkos, burokėliai, po to kopūstai, kalafiorai ir agurkai. Kaip pašariniai, taip ir daržovės auginamos eilėmis. Tada lengviau augalus ravėti, retinti, tręšti jiems augant ir derlius eilėse jų esti daug didesnis, negu augant pakrikai. Kaip tankiai sėti bei sodinti, kiek reikia sėklos ir kokios atmainos mūsų kraštui geriausia tinka, paduosime žemiau šioje vietoje.

1) *Pašariniai burokai* — 1 ha reikia apie 30 kg sėklos. Sėjami jie sunkesnėse, derlingose, gerai įtręštose ir giliai įdirbtose dirvose. Eilė nuo eilės daroma per 40 cm, o eilėje augalas nuo augalo turi būti per 30 cm. Geriausia atmaina yra Ekendorfo geltonieji arba raudonieji. Sunkiose, drėgnose žemėse sodinama rasoda, kai jau laukas tinkamai pradžiūsta. 2) *Pašarinės morkos* — 1 ha reikia apie 6 kg sėklos. Sėjant jos sumaišomos su smėliu, kad pertankiai nepasisėtų. Dera lengvose, giliai ir gerai įdirbtose dirvose. Eilė nuo eilės daroma per 30 cm, o eilėje diegas nuo diego paliekamas per 20 cm. Labiausiai paplitusi yra atmaina Balta žaliagalvė. Bet daug didesnius derlius duoda Pašarinė Supra Veibulio. Šios sėkla rečiau gaunama ir yra brangesnė. 3) *Griežčiai (sietiniai)* — 1 ha reikia apie 3 kg sėklos. Jie sėjami bei sodinami į drėgnas, labai sunkias dirvas ir durpynus, kur runkeliai dėl perdidelės drėgmės jau nedera. Tose vietose sodinami rasoda. Eilė nuo eilės daroma apie 40 cm, o eilėje diegas nuo diego paliekamas per 30—35 cm. Mūsų kraštui tinka Banholmo didieji. Daug geresni, derlingesni ir geriau išsilaiko per žiemą Veibulio Karalienė, geltonieji ir Oden. Šios dvi paskutinės brangesnės ir rečiau gaunamos. Be to, dar galima patarti ir Pamarės baltuosius. 4) *Pašarinės ropes* (*turnipsai*) — 1 ha reikia apie 3 kg sėklos. Sejamos lengvose, drėgnesnėse žemėse ir durpynuose. Kaip pašaras yra menkesnės už runkelius ir pašarines morkas. Eilė nuo eilės daroma per 35 cm, o augalas nuo augalo per 20 cm. Dažniausiai auginama mūsų krašte Bortfeldo ilgosios ir Apvalieji Turnipsai. Daug derlingesnės yra Veibulio Sekel geltonosios didžiosios, bet sėklos brangesnės ir rečiau gaunamos.

Dabar keletą žinių apie daržoves. 1) *Agurkai* sėjami bei sodinami tik gerai įtręšton dirvon. 10 kvadratinių metrų reikia 12—15 gramų sėklos. Eilė nuo eilės daroma per 40 cm, o diegas nuo diego per 20 cm. Dažniausiai pas mus sutinkamos yra šios atmainos: a) Trakų, tinkami rauginti, b) Pšibiševskio ir c) Monastyriški. Rečiau sutinkama, bet derlinga ir turi gardų skonį Kenajan. 2) *Burokai valgomieji* sėjami tiesiai į daržą. 10 m² reikia apie 50 gramų sėklos. Eilė nuo eilės daroma per 20 cm, o eilėje burokas nuo buroko per 5—7 cm. Rečiau pasėti suauga didesni, bet vandeningesni ir ne taip saldūs. Reikia dažnai kaupti. Geriausi yra Egipto pagerinti. Be to, naudinga turėti ir Cviklinių apvaliųjų, kurie galima ilgiau išlaikyti žiemos metu. 3) *Kopūstai* sodinami tik rasoda. 10 kvadratinių metrų reikia apie 40 daigų. Sodinami jie eilėmis, darant eilę nuo eilės per 50 cm ir eilėje diegas nuo diego irgi per 50 cm. Žinoma, jeigu žemė menkai įtręšta, tai sodinama tankiau. Tačiau gerai įdirbtoje ir įtręštoje žemėje tankiau sodinti nepatartina. Mūsų ūkininkams patartina sodinti dvi kopūstų atmainas: a) Brunšveigo, didelėmis, iš viršaus ir apačios suplotomis minkštokomis galvomis, tinkamomis rudeniui, kaip ankstyvesnės ir b) Amager, vėlyvesnė atmaina kietomis galvomis, kurios gali gerai išsilaikyti ir per žiemą. Iš ankstyvųjų geriausi Birželio Stebūklas. 3) *Morkos* — sėjamos anksti, 10 m² reikia 5—7 gr sėklos, eilė nuo eilės daryti per 20 cm ir eilėje augalas nuo augalo per 3—5 cm. Geriausia atmaina — Nanto pagerintos — bukais galais. 4) *Pamidorų* rasoda sodinama laukan, kai jau praeina šalnos. 10 m² reikia 20 diegų, kurių eilė nuo eilės turi būti per 60 cm ir diegas nuo diego irgi per 60 cm. Apie atmainas kalbėti jau pervėlu. Sodinti juos galima kiek menkiau, pernai tręšton dirvon. 5) *Pupelės* yra krūminės ir vijoklinės, kurios sukasi ant lazdų, 10 m² sėklos reikia apie 60 grm. Krūminių eilės daromos per 60 cm, o eilėje augalas nuo augalo per 10 cm, o vijoklinių eilės per 50 cm ir eilėje per 60 cm. Kitos daržovės: salotai, ridikėliai, ridikai, ropės, žirniai sėjami visiems žinomu būdu.

J. J.

Atrodytų, kad naudingiau būtų statyti medinė pirtis.

2) Ūkininkams dabar nenori pinigų skolinti joki bankai. Dėl to, turbūt, tokios sumos jokiame banke negausite. Nevaldiški bankai tikrai nepaskolins. Ūkininkams nenori jie skolinti todėl, kad vėliau sunku iš ūkininkų skolas išieškoti. O valdiški, valstybiniai bankai, pavyzdžiui, Valstybinis Žemės Ūkio Bankas arba Krašto Ūkio Bankas irgi neduoda, nes tiems tikslams (žemės pirkimui) valstybė labai mažai skiria kreditų. Šie du bankai duoda paskolas, perkantiems parceliuojamą žemę, melioracijos, komasacijos, statybos reikalams, dalims išmokėti, bet ir tai nedideles sumas. O žemei pirkti, jeigu kiek ir skiria, tai labai mažai. Tuos kreditus gauna tie, kurie dėl jų rūpinasi kelius metus iš eilės. Dėl to pasiskolinti 1.500 auksinų banke beveik nėra vilties Tačiau parašykite laišką Žemės Ūkio Bankui (Państwowy Bank Rolny, Wilno, Wielka Pohulanka Nr. 2) arba Krašto Ūkio Bankui (Bank Gospodarstwa Krajowego, Wilno, Mickiewicza Nr. 23/24), įdėdami pašto ženkliuką (25 skat.) atsakymui ir gausite tikslų atsakymą bei nurodymus, kas daryti, kad paskolą gautųte.

Kl. Vasarą dobilai buvo užpulti brantų, todėl juos išariau. Dabar toje dirvoje ketinu sodinti bulves, ar gerai bus? *P. Palšiauskas.*

Ats. Bulvėms tokioje dirvoje bus gera vieta. Brantais užkrėstoje dirvoje ilgą laiką negalima sėti jokių dobilų. Bulvių ar šakniavaisių auginimas tokioje dirvoje išnaikins dobilus, o kartu su jais pranyks ir brantai.

Kl. Noriu statyti namą prie valdiško miško, tai koks turi būti mažiausias namo nuotolis nuo mišo? *J. Bartkevičius.*

Ats. Mažiausias trobos nuotolis nuo svetimos žemės turi būti 12 m., taigi toks pat nuotolis turi būti paliktas ir nuo valdiško miško.

Ats. Kelmučiui. Saldaus geltonojo lubino galima pirkti Wilno, ul. Zawalna 28, J. Krywko.

Pamerkių Vartotojų Bendrovės „Ūkininko" veikla 1838 m.

Pamerkių kaimas yra toli nuo Valkinykų ir Varėnos miestelių. Kooperatyvui čia yra gana gera vieta, nes per Pamerkius eina vieškelis, jungiąs Varėną su Valkinykais. Pats kaimas yra didelis. Arčiau esantieji sodžiai, kurie perka šiame kooperatyve yra: Biekšios, Barteliai, Moliai, Šarkiškės ir t. t. Čia kooperacija daugiau domisi vyresnieji žmonės. Jaunimas mažai prisideda. Yra keletas ūkininkų, kurie labai daug pasidarbavo šiam kooperatyvui. Kooperatyvas įsteigtas 1936 m. Jis turi savo filiją Giraitėje, kuri tačiau kooperatyvui duoda tik nuostolį, nes iki šiol buvo palikta be jokios kontrolės (pusiau privati krautuvėlė). Pamerkių kooperatyvo krautuvėje irgi yra daug netobulumų. Vis pardavėjų trūkumai. Tie trūkumai 1938.XII.31 d. abiejose krautuvėse sudarė 788 auks. Bet dabar jau viskas pertvarkyta. Pasamdyti nauji pardavėjai Pamerkyje ir Giraitėje. Pirmieji pardavėjai padarytus nedateklius pažadėjo sumokėti dalimis gražiuoju. Š. m. kovo mėn. 26 d. įvyko visuotinis metinis bendrovės narių susirinkimas. Narių mažai atvyko į susirinkimą, matyt, mažai tuo domisi.

Susirinkime apie bendrovės veikimą pranešė: p. Latvys iš Šarkiškių (tarybos pirmininkas) ir smulkiai išnagrinėjo kooperatyvo veiklą P. Poškus iš Barčių. Vėliau buvo gyvos diskusijos. Nutarta kuo greičiausia išreikalauti iš pardavėjų padarytus nedateklius, jeigu ne gražiuoju, tai per teismą. Dabartinė Taryba yra gana veikli, todėl reikia tikėti, kad ji kooperatyvą pavyzdingai sutvarkys?

Bloga tik, kad iš vietinių žmonių nėra kam vesti knygų. Pardavėjus reikėtų nusiųsti kur nors į kursus ar praktikos didesnian kooperatyvan.

Apyvarta kooperatyve daroma nedidelė, pav.: 1936 m. — 12.911 auks., 1937—16.750 auks., ir 1937—16.784 auks.

Dabartinės Tarybos pirmininku išrinktas J. Latvys iš Šarkiškių, o valdybos pirmininku V. Česnys iš Pamerkių.

Nuostolių ir pelno sąskaita 1938 m.

N u o s t o l i a i:

Patentai, mokesčiai	295.58
Nuošimčiai už paskolas	27.00
Prekybos išlaidos	1.202.73
Amortizacija	31.80
Įvairūs nuostoliai	75.75
Tikras pelnas	432.40
Iš viso	2 065.26

P e l n a s:

Pelnas brutto už prekes	2.043.37
Įvairios įplaukos	21.89
Iš viso	2 065.26

Daržininkų Vartotojų B-vės „Žagrės" veikla 1938 m.

Šis kooperatyvas įsteigtas 1934 m. Jis pradėjo veikti, turėdamas vos du šimtus auksinų. Žinoma, kai mažai buvo prekių, tai ir menka apyvarta. Vieta kooperatyvui yra nebloga, tik kažin kaip gyventojai neiabai juo domisi: daugumas ir toliau pirkinėja pas visokius žydelius. Bendrovės veikimas galėtų būti gyvesnis, jeigu jam netrukdytų tarpusavio vaidai. Tiesa, daug yra ir tokių žmonių, kurie nesigaili kooperatyvui savo darbo ir lėšų. Didžiausia kliūtis yra ta, jog iš vietinių gyventojų nėra žmonių, kurie mokėtų tinkamai atlikti visus kooperatyvo veiklos darbus (bugalteriją ir prekybos reikalus).

Pas pardavėjus bemaž visada atsiranda trūkumai. Tas labai kenkia geram kooperatyvo vardui. Daug prekių kooperatyvas perka ne sąjungoje, bet privačiai, dėl to atsiranda daug netvarkos. Dabar kooperatyvas turi 73 narius. Tarybos pirmininku yra St. Verseckas iš Kuršių, o valdyboje yra M. Žydelis, J. Baliulionis ir St. Žydelis. Pardavėju yra St. Uždavinys.

„Žagrės" Bendrovės veikimo duomens (auksinais)

	1934	1935	1936	1937	1938
Apyvarta	3.374	9.343	9.271	15.495	12.393
Tikras pelnas	166	32	229	649	372
Pajų kapitalas	324	517	611	647	794
Visuom. „	41	240	281	397	780
Prekės	674	1.363	1.399	1.404	1.225
Kasa	110	170	276	214	582
Judomasis turtas	14	81	104	166	153
Paskolos	763	160	160	—	1.022

Nuostolių ir pelno sąskaita 1938 m.

N u o s t o l i a i:

Prekybos išlaidos	1.054.76
Inventoriaus amortizacija	23 74
Įvairūs nuostoliai	138.18
Tikras pelnas	372 87
Iš viso	1 589.55

P e l n a s:

Pelnas brutto už prekės	1.589 55
Iš viso	1.589 55

1938.XII.31 d. balansas

A k t y v a s:

Kasa	582 59
Prekės	1.225.72
Sąjunga „Społem"	18.00
Įvairūs	396.04
Pardavėjo trūkumai	761.19
Inventorius	153.58
Paskolos	—.77
Iš viso	3 137.59

P a s y v a s:

Pajų kapitalas	894 33
Visuom. „	780 94
Paskolos	1.022.60
Įvairūs	31.00
Pareinamos sumos	136 15
Tikras pelnas	372 87
Iš viso	3.137.89

Žemės ūkio gaminių kainos

Šių metų balandžio 21 d., Vilniaus Javų-Prekių Biržos pranešimu, buvo mokama už 100 kg auks.

Rugiai	14.25—15.40
Kviečiai	20.00—23.25
Miežiai	17.25—18.00
Avižos	14.25—16.50
Grikiai	21.75—22.25
Sėmenys	55 00—56.00
Vikai	19.75—20.75
Lubinas (mėlynas)	10.75—11.25
Kvietinės sėlenos	13.00—13 50
Ruginės sėlenos	10.75—11.00
Sviestas 1 kg I rūšies urme	2.80
„ „ „ detal.	3.20
„ „ II rūšies urme	2.70
„ „ „ detal.	3.10
„ „ sūdytas urme	2.40
„ „ „ detal.	2.60
Kiaušinių 1 kg urme	1.20
„ „ detal	1.40

Wydawca-Leidėjas L. Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „Ruch", Tatarska 6 Redaktor-Redaktorius Inž. M. Čibiras